

καὶ περνᾶν τοὺς Μοραῖτες.
 τοῦ Γιαννιᾶ τοῦ κακοφάνη
 καὶ τὸν Καραχάλιο κράζει:
 —Καραχάλιο παλικάρι,
 σὴν, πῆσαι τὸ λιθάρι,
 κι ἂν περάσεις ἔν' ἀχνάρι,
 μιά ἀσημένια στὸ ζουνάρι,
 ἢ ἂν περάσεις στὴν πιλάλα,
 χάριμά σου καὶ τὴν πάλαι.

9

Τρία πλάτανα, τὰ τρία ἀράδ' ἀράδα,
 κι ἕνας πλάτανος παχὺν ἦσκιον ὀπῶχει.
 Στὰ κλωνάρια τοῦ σπαθιά 'ναι κρεμασμένα
 καὶ στὴ ρίζα τοῦ τουφέκια ἀκουμπισμένα
 καὶ ἀποκάτω τοῦ Βαρλάμης ξαπλωμένους.

10

Οἱ κλέφτες μπαρμπερίζουνται καὶ στρίβουν τὸ μουστάκι
 κι ἕνας τὸν ἄλλον ἔλεε, κι ἕνας τὸν ἄλλο λέει:
 —Μόρφαι κεφάλια πῶχουμε καὶ μαῦρα 'ν' τὰ μαλλιά μας
 καὶ δὲν μᾶς πρέπει κόψιμο, μουιδὲ καὶ χαρμαγκιόλα,
 μόνο μᾶς πρέπειν ἄρματα, σοφιλία καὶ ντουκάδες.

11

Σηκώνομαι πολὺ ταχιά, δυὸ ὥρες ὅσο νὰ φέξει,
 παίρνω νερὸ καὶ νίδομαι, νερὸ νὰ ξαγρυπνήσω
 τὰ πεύκα ἀκούω καὶ θροντοῦν καὶ τὲς ὀυῆς καὶ τρίζουν,
 καὶ τὰ γιγατῆα τῶν κλεφτῶν κλαίγουν τὸν καπετάνιον:
 —Γιὰ σὴν' ἀπάνω, Γιώτῃ μου, καὶ μὴ βαριά κοιμάσαι
 μᾶς πλάκωσε ἡ παγανιά, θέλουν νὰ μᾶς δαρέσουν.
 —Τὶ νὰ σᾶς πῶ, μωρὲ παιδιὰ, καημένα παλικάρια;
 φαρμακερὸ 'ν' τὸ λάδωμα, πικρὸ καὶ τὸ μολύδι.
 Τραβάτε με νὰ σηκωθῶ, δάλτε με νὰ καθῶ,
 καὶ φέρτε μου γλυκὸ κρασί, νὰ πιῶ καὶ νὰ μεθύσω,
 νὰ πῶ τραγουδιὰ θλιθερά καὶ παραπονεμένα:
 Νὰ ἦμουν στὰ ψηλά δουνά καὶ τοὺς χοντροὺς τοὺς ἦσκιους,
 ποῦ 'ναι τὰ στεῖρα πρόβατα καὶ τὰ παχιά κριάρια.

12

Νὰ 'ξερα καὶ νὰ κάτεχα, τί μήνα θὰ πεθάνω,
 σὲ τί ἐκκλησιά. θὲ νὰ θαφτῶ, σὲ τί μνημα μὲ θάνουν,
 νὰ πάρω τὰ πελέκια μου, νὰ μπῶ σὲ περιδόλι,
 νὰ δρῶ τ' ὀφράτο μάρμαρο, νὰ κάμ' ὠριὸ κιδοῦρι,
 νὰ νά πλατὺ γιὰ τ' ἄρματα, μακρὺ γιὰ τὸ κοντάρι,
 καὶ σπῆ δεξιὰ μου τῷ μεριά νὰ κάμω παραθύρι,
 νὰ παίρῃ ἀγέρα τὴν αὐγή, δροσιὰ τὸ μεσημέρι,
 νὰ μπαينوθαίνου τὰ πουλιά, νὰ φέρνουν τὰ μαντάτα,
 μαντάτα ἀπὸ τὸ σπιτί μου, μαντάτα ἀπ' τὰ παιδιὰ μου.

13

Τῶν ἀντρεωμένων τ' ἄρματα δὲν πρέπει νὰ πουλιῶνται,
 μὰ πρέπει νὰ γυαλίζουνε καὶ τὲς ἄντρες νὰ τιμοῦνε.
 Νὰ τὰ θεωροῦν σὶ γι-ἄλλοι νιοί, νὰ τ' ἀποκαμαρώνουν,
 κι αὐτοὶ νὰ κάμουν ἄρματα, νὰ παίζουν στὸ σημάδι
 στὰ καθιστά, στὰ πεταχτά, στὰ ἴσια κι εἰς τὸ γλάκι,
 ληγούς, τρυγόνια, πέρδικες νὰ μὴ ξεξευγαρώνουν,
 μόνο στὰ κρέτα τῶν ἐχθρῶ, ὄντες τὲς ἀποζυγώνουν.

14

Ὁ *Ὀλυμπος κι ὁ Κίσασθος, τὰ δυὸ δουνά, μαλώνουν
 γυρίζει ὁ γέρο-Ὀλυμπος καὶ λέει τοῦ Κισσάδου:
 —Μὴ μὲ μαλῶνεις, Κίσασθε, κονιαροπατημένε.
 'Εγὼ 'μαι ὁ γέρο-Ὀλυμπος, στὸν κόσμῳ ξακουσμένος.
 'Εχω ἐξήντα δυὸ κορφὲς καὶ τριάντα δυὸ θρυσούλες,
 κάθε κορφή καὶ φλάμπουρο, κάθε δρύση καὶ κλέφτης.

15

Οἱ κλέφτες ἐπροσκύνησαν καὶ γίνηκαν ραγιάδες,
 κι ἕνα μικρὸ κλεφτόπουλο δὲν θέλ' νὰ προσκυνήσει
 ψηλὰ σὲ πέτρα κάθονταν, τὸν ταμπουρά λαλοῦσε:
 —'Εγὼ ραγιάς δὲν γίνομαι, χαράτσι δὲν πλερώνω.

16

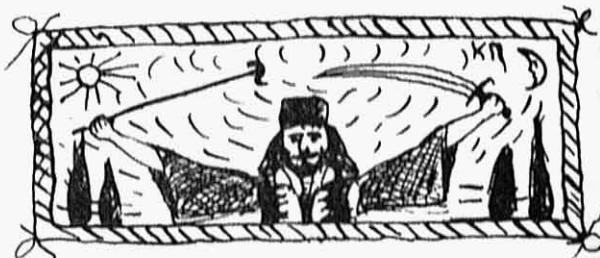
Ν-ἕνας ἀητὸς περήφανος, ἕνας ἀητὸς λεβέντης,

δὲν πάει στὰ κατώμερα νὰ καλοξεχειμάσει,
 μόν' μένει ἀπάνου στὰ δουνά, στὰ κρύσταλλα, σταῦς πά-
 (γους).

Μαρμάρωσαν τὰ νύχια του κι ἐπέσαν τὰ φτερά του.
 'Αγνάντιο δῆκε κι ἔκατσε σ' ἕνα ψηλὸ λιθάρι
 καὶ μὲ τὸν ἥλιο μάλωνε καὶ μὲ τὸν ἥλιο λέει:
 —'Ἢλιε, γιὰ δὲ θαρεῖς κι ἐδῶ, σὲ τούτ' τὴν ἀπογειούρα,
 νὰ λειώσουνε τὰ κρύσταλλα, νὰ λειώσουνε τὰ χιόνια,
 νὰ ζεσταθοῦν τὰ νύχια μου, νὰ γίνουν τὰ φτερά μου,
 νὰ 'ρθοῦνε τ' ἄλλα τὰ πουλιά καὶ τ' ἄλλα μου τ' ἀδέρφια;

17

Ὁφὲς προφὲς ἐδιόβαινα σὲ κλέφτικα λημέρια
 κι ἄκουσα πῶς ὀρμήνευε Τόσκας τὰ παλικάρια:
 —Παιδιὰ, μὴν προσκυνήσετε σ' αὐτὸν τὸν Διδιτάρη
 ποῦ 'ναι θαλῆς στὰ Γρεβενά, τὸν ἔχει δάλ' ὁ Κιούρτης.
 Παιδιὰ, ἂν θέλετε σπαθὶ κι ἂν θέλετε παλούκι,
 ἔλατε νὰ σᾶς κόψω 'γὼ καὶ νὰ σᾶς παλουκώσω,
 γιὰ ν' ἀκουσθεῖ στὰ Γρεβενά, σ' ὅλα τὰ διλαέτια,
 ὁ Τόσκας πῶς ἐλύσαξε, σκοτών' τὰ παλικάρια,
 γιὰτὶ δὲν θέλει στὴν Τουρκιὰ νὰ καταντήσουν σκλάβοι.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΛΙΑΔΑ

1

Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη, καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,
 μίστυλλον τ' ἄρα τάλλα, καὶ ἄμφ' ὀδελόισω ἔπειραν,
 ὦπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
 αὐτὰρ 'εἶπε παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
 δαίνυντ', οὐδὲ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἔϊσης.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 κοῦροί μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·
 νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν, ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.
 Οἱ δὲ πανημέριοι μολπή Θεὸν ἱλάσκοντο,
 καλὸν ἀειδόντες παιήονα, κοῦροι 'Αχαιῶν,
 μέλποντες 'Εκάεργον· ὁ δὲ φρένα τέρπετ' ἀκούων.
 'Ημος δ' ἥελιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
 δὴ τότε κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηὸς.

A 464—76

2

Οἱ δ' ἄρ' Ἴσαν, ὡς εἰ τε πυρὶ χθὼν πᾶσα νέμοιτο
 γαῖα δ' ὑπεοτενάζιζε, δι' ὡς τερπικεραύνῳ
 χωμένῳ, ὅτε τ' ἄμφι Τυφῳί γαῖαν ἱμάσση
 εἰν 'Αρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφῳέος ἔμμεναι εὐνάς·
 ὡς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ μέγα στεναχίζετο γαῖα
 ἐρχομένων· μάλα δ' ὦκα διέπρησσαν πεδίοιο.

B 780—5

3

Οἱ μὲν ἄρ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα δῖοι ἑταῖροι
 εἶσαν ὑπ' αἰγίοχοιο Διὸς περικαλλεῖ φηγῶ·
 ἐκ δ' ἄρα οἱ μνηρὸ δόρυ μειλίνον ὥσε θύραζε
 ἰφθίμιος Πελάγων, ὅς οἱ φίλος ἦεν ἑταῖρος.
 τὸν δ' ἔλειπε ψυχὴ, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς·
 αὐτὶς δ' ἀμπνύσθη, περὶ δὲ πνοιῇ Βορέας
 ζώγρει ἐπιπνείουσα κακῶς κεκαφητότα θυμόν.

E 692—8

4

'Εκ δὲ δόρυ σπάσεν αὐτὶς, ὁ δ' ἔδραχε χάλκεος 'Αρης,
 ὅσων τ' ἐνεαχίλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι
 ἄνδρες ἐν πολέμῳ, ἐρίδα ξυνάγοντες 'Αρης.

τούς δ' ἄρ' ὑπὸ τρόμος εἶλεν Ἀχαιοὺς τε Τρῶας τε,
δείσαντας· τόσον ἔβραχ' Ἀρης ἄτος πολέμοιο.

Ε 859—63

5

αἶ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρῆς,
ἄγριον αἰχμητήν, κρατερὸν μῆστωρα φόβοιο·
ὃν δὴ ἐγὼ κάρτιστον Ἀχαιῶν φημί γενέσθαι.
οὐδ' Ἀχιλλῆά ποθ' ὦδ' ὅ γ' ἐδείδιμεν, ὄρχαμον ἀνδρῶν,
ὄνπερ φασὶ θεᾶς ἐξ ἔμμεναι· ἀλλ' ὅδε λίην
μαίνεται, οὐδέ τις οἱ δύναται μένος ἰσοφαρίζειν.

Ζ 96—101

6

Αἴας δὲ κορύσσετο νώροπι χαλκῷ
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα περὶ χροῖ ἔσαστο τεύχη,
σεύατ' ἐπειθ', οἷός τε πελώριος ἔρχεται Ἀρης,

33.—Δὲν τρῶς καὶ σὺ, καλὸ πουλί, ἀπ' ἀντρεωμένου πλά-
να κάνεις πῆχη τὸ φτερό καὶ πιθαμὴ τὸ νύχι.
(τες,

34.—Ἦμουν μικρὸς καὶ γέρασα ἄρματωλὸς καὶ κλέφτης.

35.—Ἔσεῖς δουνά μ' τῶν Γρεβενῶν καὶ πεῦκα τοῦ Μετσό-
λίγο γιὰ χαμηλώσιτε, δυὸ ντουφεκοῦλες τόπο.
(δου,

36.—Παιδιά, δὲν κράζουν οἱ πετεινοί, παιδιά, δὲν ξημε-
νὰ κατεβῶ στὸν πόλεμο, νὰ πολεμήσω πάλι.
(ρῶνει,

37.—Καὶ πῆγε καὶ τὴν ἔφερε, σὰ μῆλο στολισμένο.

38.—Βελούχι μου παράμορφο κι Ὁξυὰ ζωγραφισμένη.

39.—Χριστέ, νὰ ζώνουμουν σπαθὶ καὶ νὰ ἴπιανα κοντάρι.

40.—Ἐπῆραν τὰ τουφέκια, τὰ λαμπρὰ σπαθία
καὶ στὰ δουνά ἀνεβαίνουν, τρέχουν στὴν κλεφτιά.

41.—Ροδόλα κάτω στὸ γιालό, κάτω στὸ περιγιάλι,
βάλε τὰ χέρια σου κουπιά, τὰ στήθη σου τιμόνι,
καὶ τὸ λιγνό σου τὸ κορμὶ βάλε το σὰν καράδι.

42.—Μόχουν τὰ χέρια τρίμματα, τὴν πλάτη τσακισμένη.

43.—Μὲ τὰ τουφέκια τρέξανε, ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλο,
φωτιά ἐδῶσαν στὴ φωτιά, κι ἔπεσαν εἰς τὸν τόπο.

44.—Ἔχω ντουφέκι σιουσάνε, μπιστόλα καριοφίλι,
ἔχω καὶ τὸ σπαθάκι μου στ' ἀσήμε δουτημένο.

ὅστ' εἶσιν πολεμόνδε μετ' ἀνέρας, οὓς τε Κρονίων
θυμοδόρου ἔριδος μένει ξυνέκκε μάχεσθαι.

τοῖος ἄρ' Αἴας ὥρτο πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν,
μειδιῶν βλοσυροῖσι προσώπασι· νέρθε δὲ ποσσὶν
ἦε μακρὰ θιδάς, κραδῶν δολιχόσκιον ἔγχος.
τὸν δὲ καὶ Ἀργεῖοι μέγ' ἐγήθεον εισορόωντες·
Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ὑπήλυθε γυῖα ἕκαστον,
Ἔκτορί τ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασεν·
ἀλλ' οὕτως ἔτι εἶχεν ὑποτρέσαι, οὐδ' ἀναδύναι
ἄψ λαῶν ἐς ὄμιλον, ἐπεὶ προκαλέαστο χάρμη.
Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος, ἥτε πύργον.

Η 206—219

7

Αἰδῶς, Ἀργεῖοι, κάκ' ἐλέγχεα, εἶδος ἀγνητοῖ
πῇ ἔδαν εὐχωλαί, ὅτε δὴ φάμεν εἶναι ἄριστοι,
ἄς, ὅπότ' ἐν Λήμνῳ, κενεαυχεές ἡγοράσασθε,
ἔσθοντες κρέα πολλὰ βοῶν ὀρθοκραϊράων
Πίνοντες κρητῆρας ἐπιστεφέας οἶνιοι,
Τρῶων ἀνδ' ἑκατόν τε διηκοσίων τε ἕκαστος
στήσεσθ' ἐν πολέμῳ;

Θ 228—33

8

βάν δ' ἐπὶ Τυδείδην Διομήδεα· τὸν δ' ἐκίχανον
ἐκτός ἀπὸ κλισίης σὺν τεύχεσιν· ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
εὐδον· ὑπὸ κρασὶν δ' ἔχον ἀσπίδας· ἔγχεα δὲ σφιν
ὄρθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο· τῇλε δὲ χαλκὸς
λάμφ', ὥστε στεροπὴ πατρός Διός. αὐτὰρ ὃ γ' ἦρως
εὐδ' ὑπὸ δ' ἔστρωτο ρινὸν βόδος ἀγραυλίου.

Κ. 150—55

9

ἀμφοτέρως δ' ὄφρ' ὤρως συνέλεν λίθος, οὐδὲ οἱ ἔσχεν
ὁστέον· ὀφθαλμοὶ δὲ χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν,
αὐτοῦ πρόσθεν ποδῶν· ὁ δ' ἄρ', ἀρνευτῆρι ἐοικώς,
κάππεα· ἀπ' εὐεργέος διφρου· λίπτε δ' ὁστέα θυμός.

Π 740—3

45.—Τῆρα δῶ μέσα στὸν τορβά, νὰ ἴδεις κεφάλια π' ἔχω.

46.—Πασὰ ἔχει Λιάκος τὸ σπαθὶ δεξίρη τὸ τουφέκι.

47.—Στ' ἀσήμε καὶ στὸ μάλαμα καὶ στὸ μαργαριτάρι.

***

37.—ὥς ο ἰμὲν μάρναντο· σιδήρειος δ' ὀρυμαγδὸς
χάλκεον οὐρανὸν ἴκε δι' αἰθέρος ἀτρυγέτοιο, Ρ 424—5

38.—οὐ μὲν γὰρ τί πού ἐστιν διζυλώτερον ἀνδρὸς
πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἐπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει.
Ρ 446—7.

39.—τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα, φυτὸν ὥς γουνοῦ ἀλωῆς,
νηυσὶν ἐπιπροέηκα κορωνίσιν Ἰλίου εἴσω,
Τρῳαί μαχησόμενον. Σ 438—9.

40.—ἐγγεῖν δ' ἄρ' ὑπὲρ νώτου ἐν γαίῃ
ἔστη, ἱεμένη χροὸς ἄμεναι ἀνδρομέοιο. Φ 69—70.

41.—ἀλλ' ὄγε μίμν' Ἀχιλλῆα πελώριον ἄσπον ἰόντα. Χ 92.

42.—χεύαντες δὲ τὸ σῆμα, πάλιν κίον, αὐτὰρ Ἀχιλλεύς
αὐτοῦ λαὸν ἔρκε, καὶ ἴσανεν εὐρὺν ἀγῶνα. Ψ 257—8

43.—ἐμὲ δὲ χρή γήραϊ λυγρῷ
πειθεσθαι, τότε δ' αὐτὲ μετέπρεπον ἡρώεσσιν.
644—5.

44.—ὥς ὅτε τίς τε γυναικὸς εὐζώνιοι
στήθεός ἐστι κανών, δυν' εὐ μάλα χερσὶ τανύσσει,
πηνίον ἐξέλκουσα παρέκ μίτον, ἀγχόθι δ' ἴσχει
στήθεος· ὥς Ὀδυσσεὺς θέεν ἐγγύθεν. Ψ 760—2.